

Sygn. akt II AKa 193/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 sierpnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Krzysztof Noskowicz (spr.)

Sędziowie: SA Wiktor Gromiec

SA Dorota Rostankowska

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Tomaszewska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w G. A. (...) - Ż.

po rozpoznaniu w dniu 14 sierpnia 2019 r.

sprawy skazanego

P. O., s. J., ur. (...) w B.

o wydanie wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 15 lutego 2019 r., sygn. akt **IV K 278/18**

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

A) w części wstępnej:

a) w punkcie VII tiret pierwsze opis skazania uzupełnia o ustalenie, że wyrok Sądu Rejonowego w Wejherowie w sprawie II K 833/07 został zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 18 kwietnia 2016 r. w sprawie V Ka 1309/14, a P. O. został skazany za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k.: z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k. i z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k. - przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k., natomiast w tiret trzecie, że został skazany za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k.: z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k. oraz z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k. - przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k.,

b) w punkcie VIII opis skazania uzupełnia o ustalenie, że wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie IV K 381/05 został zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 maja 2016 r. w sprawie II AKa 113/15, a P. O. został skazany za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k.: z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. oraz z art. 280 § 2 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.,

B) w punkcie 1:

a) na podstawie art. 86 § 1 k.k. i art. 91 § 2 k.k. - w zw. z art. 4 § 1 k.k. jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone w wyrokach opisanych

w części wstępnej w punktach I, II, III, IV, VI, VII, VIII oraz X łączy i wymierza skazanemu karę łączną 13 (trzynastu) lat pozbawienia wolności,

b) na podstawie art. 86 § 1 i § 2 k.k. oraz art. 91 § 2 k.k. - w zw. z art.

4 § 1 k.k. jednostkowe kary grzywny orzeczone w wyrokach opisanych w części wstępnej w punktach II, IV, VI i VII łączy i wymierza skazanemu karę łączną grzywny w wymiarze 530 (pięćset trzydzieści) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na 50 (pięćdziesiąt) złotych,

II. utrzymuje w mocy w pozostałej części zaskarżony wyrok,

III. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze, którymi obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku wydał w dniu 15 lutego 2019 r. w sprawie

o sygn. akt **IV K 278/18** wyrok łączny w stosunku do **P. O.** ustalając, że został on skazany prawomocnymi wyrokami:

I. Sądu Okręgowego w Gdańsku z 9 października 2008 roku w sprawie

IV K 169/01 za czyn z art. 280 § 2 k.k., popełniony w dniu 28 stycznia 1997 roku na karę 3 lat pozbawienia wolności;

II. Sądu Okręgowego w Słupsku z 8 kwietnia 2009 roku w sprawie **II K 41/08** za czyn z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełniony 26 maja 1998 roku na karę 3 lat pozbawienia wolności oraz karę 100 stawek dziennych grzywny po 20 złotych każda stawka;

III. Sądu Okręgowego w Gdańsku z 17 stycznia 2012 roku w sprawie **IV K 173/07** za czyn z art. 280 § 2 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11

§ 2 k.k., popełniony z 18 na 19 marca 1999 roku na karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

IV. Sądu Okręgowego w Gdańsku z 5 kwietnia 2012 roku w sprawie **IV K 74/09** za czyny:

- z art. 258 § 2 k.k., popełniony od lutego 1997 roku do grudnia 1998 roku na karę grzywny 50 stawek dziennych po 50 złotych każda stawka;

- z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k., popełniony 21 lutego 1997 roku na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 30 stawek dziennych grzywny po 50 złotych każda stawka;

- z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k., popełniony 19 września 1997 roku na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 20 stawek dziennych grzywny po 50 złotych każda stawka;

- z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 65 k.k., popełniony 18 października 1997 roku na karę roku i miesiąca pozbawienia wolności oraz karę 60 stawek dziennych grzywny po 50 złotych każda stawka;

- z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw.

z art. 11 § 2 k.k., popełniony w listopadzie 1997 roku na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 20 stawek dziennych grzywny po 50 złotych każda stawka;

- z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k., popełniony w dniu 30 grudnia 1997 roku na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny

w wymiarze 30 stawek dziennych po 50 złotych każda stawka;

- z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 65 k.k., popełniony 19 marca 1998 r. na karę roku i miesiąca pozbawienia wolności oraz karę grzywny

w wymiarze 60 stawek dziennych po 50 złotych każda stawka;

- z art. 291 § 1 k.k., popełniony od 6 stycznia 1998 roku do 28 kwietnia 1998 roku na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności i karę 30 stawek dziennych grzywny po 50 złotych każda stawka;

- z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 65 k.k., popełniony 29 kwietnia 1998 roku na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i karę 150 stawek dziennych grzywny po 50 złotych każda stawka;

- z art. 16 § 1 k.k. w zw. z art. 252 § 3 k.k., popełniony wiosną 2006 roku na karę grzywny 100 stawek dziennych po 50 złotych każda stawka;

- z art. 297 § 1 k.k., popełniony 2 lutego 2006 r. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

- z art. 297 § 1 k.k., popełniony 5 czerwca 2006 r. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

- z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 263 § 1 k.k., popełniony na przełomie lutego i marca 2007 roku na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

- z art. 258 § 2 k.k. popełniony w okresie od maja 2007 roku do 15 października 2007 roku na karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych po 50 złotych każda stawka;

- z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 65 § 1 k.k. w brzmieniu z dnia 9 października 2007 roku, popełniony w okresie od czerwca 2007 roku do 9 października 2007 roku na karę grzywny w wymiarze 300 stawek dziennych po 50 złotych każda stawka;

- z art. 263 § 2 k.k., popełniony we wrześniu 2007 roku na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- z art. 263 § 1 k.k., popełniony we wrześniu 2007 roku na karę roku pozbawienia wolności;

- z art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k., popełniony w październiku 2007 roku na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

- z art. 270 § 1 k.k. popełniony w dniu 16 października 2007 roku na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,

za które orzeczono karę łączną 3 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną 500 stawek dziennych grzywny po 50 złotych każda stawka;

V. Sądu Rejonowego dla Warszawy Żoliborza z 26 września 2013 roku w sprawie **IV K 499/13**, za czyn z art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii, popełniony 8 maja 2013 roku, na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

VI. Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z 21 listopada 2014 r. w sprawie **X K 1014/07**:

- za czyn z art. 279 § 1 k.k. w zb. z art. 258 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełniony z 24 na 25 lipca 1998 roku na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 30 złotych każda stawka;

- za czyn z art. 279 § 1 k.k. w zb. z art. 258 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełniony z 24 na 25 sierpnia 1998 roku na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 100 stawek dziennych grzywny po 30 złotych każda stawka,

za które orzeczono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną 150 stawek dziennych grzywny po 30 złotych każda stawka;

VII. Sądu Rejonowego w Wejherowie z 23 stycznia 2014 r. w sprawie

II K 833/07 za czyny:

- z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k. i z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k., popełnione w dniach: 04/05/08.1998r., 17/18.08.1998r., 25/26.08.1998r., 02/03.09.1998r., 07/08.09.1998r., 11/12.09.1998r., 21/22.09.1998r., 30.09.1998r., 13/14.10.1998r., 03/04.11.1998r., 18/19.11.1998r., 24/25.11.1998r., 17/18.12.1998r., 17.12.1998r., 29/30.12.1998r., 07/08.01.1999r., 25/26.01.1999r., 04/05.08.1998r., 28/29.07.1998r., 22/23.10.1998r. na karę 4 lat pozbawienia wolności i grzywnę 200 stawek dziennych po 10 złotych każda stawka,

- z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 k.k., popełniony 14/15.09.1998 r. na karę 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę 40 stawek dziennych po 10 złotych każda stawka,

- z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k. i z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k., popełnione w dniach: 09/10.09.1998r., 11/12.09.1998r., 14/15.09.1998r., 17/18.09.1998r., 15/16.10.1998r., 27/28.10.1998r., 28/29.10.1998r., 04/05.11.1998r., 06/07.01.1999r., 07/08.01.1999r. na karę 2 lat pozbawienia wolności i grzywnę 150 stawek dziennych po 10 złotych każda stawka,

- z art. 263 § 2 k.k., popełniony od sierpnia 1998 r. do 26/27 stycznia 1999 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, za które orzeczono karę łączną 4 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny 250 stawek dziennych po 10 złotych każda stawka;

VIII. Sądu Okręgowego w Gdańsku z 22 kwietnia 2014 r. w sprawie **IV K 381/05** za czyny z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. oraz z art. 280 § 2 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełnione w dniach: 21/22.08.1998r., 14/15.09.1998r., 17/18.09.1998r., 02/03.11.1998r., 03/04.11.1998r., 04/05.11.1998r., 08/09.12.1998 r., 28/29.12.1998 r., 07/08.01.1999 r., 20/21.01.1999 r., 25/26.01.1999 r., 26/27.01.1999 r. na karę 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

IX. wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Gdańsku z 10 sierpnia 2016r. w sprawie **IV K 102/16**, którym połączono kary orzeczone wyrokami:

- Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie IV K 169/01,

- Sądu Okręgowego w Słupsku w sprawie II K 41/08,

- Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie IV K 74/09 w punktach II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, XII, XIII, XIV, XIX, XX, XXII, XXIII,

- Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie IV K 173/07,

- Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku w sprawie X K 1014/07,

- Sądu Rejonowego w Wejherowie w sprawie II K 833/07,

- Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie IV K 381/05,

i orzeczono karę łączną 13 lat pozbawienia wolności;

oraz połączono kary grzywny orzeczone wyrokami:

- Sądu Okręgowego w Słupsku w sprawie II K 41/08,

- Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie IV K 74/09 w punktach I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, XI, XV, XVI,

- Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku w sprawie X K 1014/07,

- Sądu Rejonowego w Wejherowie w sprawie II K 833/07,

i orzeczono karę łączną 530 stawek dziennych grzywny po 50 złotych każda stawka;

X. Sądu Rejonowego w Brodnicy z 27 marca 2018 r. w sprawie **II K 343/15** za czyn z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 258 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony z 30 na 31 maja 1997 r., za który wymierzono karę 4 lat pozbawienia wolności.

Przywołanym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gdańsku orzekł następująco:

1. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 i 4 k.k. połączył skazanemu **P. O.** kary pozbawienia wolności, orzeczone:

- wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Gdańsku z 10 sierpnia 2016 r. w sprawie IV K 102/16,

- wyrokiem Sądu Rejonowego w Brodnicy z 27 marca 2018 r. w sprawie II K 343/15

i wymierzył w ich miejsce karę łączną 15 lat pozbawienia wolności;

2. na podstawie art. 577 k.p.k. zaliczył skazanemu na poczet orzeczonej w pkt. 1 kary łącznej pozbawienia wolności okresy rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie IV K 102/16: od 31 marca 1999r. do 19 października 2005r., od 16 października 2007r. do 14 grudnia 2009r., od 16 lutego 2010r. do 16 kwietnia 2010r., od 8 maja 2013r. do 22 października 2013r., od 19 kwietnia 2016r. do 15 lutego 2019r., przyjmując dzień rzeczywistego pozbawienia wolności za równoważny dniowi kary łącznej pozbawienia wolności;

3. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w zakresie wydania wyroku łącznego w pozostałym zakresie;

4. na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. a contrario stwierdził, że w części nieobjętej wyrokiem łącznym, wyroki podlegające połączeniu wykonuje się w odrębnym zakresie;

5. na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego od obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Apelację od tego wyroku wywiódł obrońca skazanego, który zaskarżył wyrok w części, co do kary:

a) w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt. 1, tj. odnoszącego się do sposobu oraz zakresu połączenia orzeczonych wobec skazanego P. O. kar pozbawienia wolności oraz rozstrzygnięcia w materii wymierzenia mu kary łącznej 15 lat pozbawienia wolności;

b) w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt. 2, tj. dotyczącego okresów zaliczonych na poczet orzeczonej wobec skazanego kary pozbawienia wolności, (których to okresów zakres zaliczenia stanowił bezpośrednią konsekwencję zawartego w pkt. 1 rozstrzygnięcia odnoszącego się do zakresu oraz sposobu połączenia orzeczonych kar pozbawienia wolności);

c) w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt. 3, tj. w materii umorzenia postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego w pozostałym zakresie;

d) w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt. 4, stwierdzającego odbycie w odrębnym zakresie wyroków w zakresie nieobjętym wydanym wyrokiem łącznym (tj. w zakresie przysługującym skazanemu gravamen);

II. Wyrokowi temu zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, tj.:

a) naruszenie art. 85 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r., w zw. z art. 4 § 1 k.k., w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015, poz. 396), w zw. z art. 572 k.p.k., w zw. z art. 577 k.p.k. polegające na:

- dokonaniu przez Sąd I instancji na etapie rozstrzygnięcia o zasadach orzekania w stosunku do skazanego kary łącznej oraz formułowania wyroku łącznego, błędnej wykładni pojęcia „pierwszy wyrok zapadły w stosunku do któregośkolwiek z przestępstw”, a w konsekwencji dokonaniu przez Sąd I instancji błędnej interpretacji zasad łączenia kar orzeczonych w pierwszym zapadłym wyroku za dane przestępstwo oraz kar orzeczonych w wyrokach kolejnych, (obowiązujących do dnia 1 lipca 2015 r.) oraz:

- błędnej interpretacji zasad konstruowania instytucji kary łącznej w wyroku łącznym obowiązujących do dnia 1 lipca 2015 r.) wyrażającej się w:

- uznaniu przez Sąd I instancji, że termin „pierwszy zapadły wyrok w stosunku do któregośkolwiek z przestępstw”, obejmuje jedynie pierwszy chronologicznie wyrok wydany w stosunku do skazanego, a w rezultacie:

- uznaniu przez Sąd I instancji, iż w ramach regulacji normujących zasady łączenia kar i formułowania kary łącznej w wyroku łącznym obowiązujących do dnia 1 lipca 2015 r. możliwe było łączenie jedynie kar orzeczonych w pierwszym wyroku wydanym chronologicznie oraz kar orzeczonych w kolejnych wydanych wyrokach skazujących, orzeczonych za tożsame przestępstwa jak objęte pierwszym chronologicznie wyrokiem, która to ocena Sądu I instancji skutkowałą:

- uznaniem przez ten Sąd I, iż jedyną możliwą konfigurację łączenia wobec P. O. kar w ramach wyroku łącznego, stanowiło połączenie kary łącznej orzeczonej w wyroku łącznym Sądu Okręgowego w Gdańsku z 10 sierpnia 2016 r., sygn. akt IV K 102/16 oraz kary jednostkowej orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Brodnicy z 27 marca 2018 r. w sprawie II K 343/15 w oparciu o regulacje obowiązujące po dniu 1 lipca 2015 r., (skutkujące brakiem objęcia łączeniem kary orzeczonej wyrokiem w sprawie IV K 499/13), w warunkach pominięcia przeprowadzenia przez Sąd I instancji szczegółowej analizy:

- czy w świetle prawidłowej interpretacji pojęcia „pierwszy wyrok orzeczony za któreśkolwiek z przestępstw”, w myśl której powyższy termin obejmuje nie tyle pierwszy wydany wobec skazanego wyrok, lecz pierwszy wyrok z perspektywy kolejnej grupy przestępstw pozostających w zbiegu realnym z kolejnymi przestępstwami, które popełnione zostały przed wydaniem rzeczonego pierwszego wyroku, a także:

- czy w świetle prawidłowych zasad kształtowania kar łącznych w wyroku łącznym obejmujących analizę możliwości wyodrębniania wśród przestępstw jednego sprawcy kilka zbiegów realnych, przedzielonych wyrokami chronologicznie pierwszymi z perspektywy kolejnej grupy przestępstw,

a następnie odpowiednie łączenie wyroków mocą których orzeczone zostały przestępstwa mieszczące się w zbiegach realnych, nie zachodziła podstawa do objęcia łączeniem w ramach wyroku łącznego kar orzeczonych w wyrokach skazujących: Sądu Rejonowego Warszawy-Żoliborza z dnia 26 września 2013 r. w sprawie IV K 499/13, wyroku Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe

w Gdańsku w sprawie X K 1014/17 oraz Sądu Rejonowego w Brodnicy

w sprawie II K 343/17 oraz Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 22 kwietnia 2014 r. w sprawie IV K 381/05 (jako grupy wyroków objętych łączeniem

w ramach drugiego zbiegu, obok pierwszego zbiegu obejmującego wyroki zawarte w pkt. I oraz II, a także zbiegu obejmującego wyroki określone

w pkt. III-V), (biorąc pod uwagę fakt, iż w świetle prawidłowej wykładni pojęcia pierwszego chronologicznie wyroku oraz zasad wyznaczania zbiegów przestępstw objętych łączeniem wyrok w sprawie IV K 499/13 był wyrokiem

chronologicznie pierwszym w odniesieniu do przestępstwa orzeczonego tym wyrokiem oraz przestępstw orzeczonych wyrokami w sprawie X K 1014/07

i V K 381/05 oraz II K 343/15, które popełnione zostały zanim zapadł pierwszy nieprawomocny wyrok w stosunku do któregokolwiek przestępstw z tej grupy), w szczególności braku rozważenia przez Sąd I instancji, czy objęcie wyroku w sprawie IV K 499/13 łączeniem w opisanej wyżej konfiguracji w oparciu

o zasady obowiązujące przed dniem 1 lipca 2015 r. nie kreowałyby sytuacji korzystniejszej dla skazanego, w szczególności prowadziłyby do zaliczenia kary orzeczonej wskazanym wyrokiem jako odbytej i wykonanej na poczet orzeczonej kary łącznej, prowadząc do zmniejszenia wymiaru kary łącznej pozostałej do odbycia, a finalnie:

- czy zastosowanie w stosunku do P. O. regulacji normujących zasady łączenia kar obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. nie byłoby względniejsze dla skazanego (zdaniem skarżącego Sąd I instancji dokonał połączenia wobec skazanego orzeczonych kar pozbawienia wolności

w oparciu o zasady obowiązujące po dacie 1 lipca 2015 r., nie realizując obowiązku szczegółowej oceny, w świetle poprzednio obowiązującej ustawy (przy uwzględnieniu prawidłowej interpretacji regulacji art. 85 k.k. w brzmieniu uprzednio obowiązującym);

- czy nie zachodziłaby podstawa połączenia w ramach wyroku łącznego kar w szerszym zakresie, niż według regulacji obowiązujących po dacie 1 lipca 2015 r., a finalnie zaliczenia na poczet orzeczonej kary łącznej odbytych kar w szerszym wymiarze niż według regulacji obowiązujących po dacie 1 lipca 2015 r., w tym zaliczenia kary już odbytej i wykonanej (co możliwe było właśnie w oparciu o regulacje poprzednio obowiązujące).

2. Naruszenie art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 i § 3 k.k., polegające na braku kumulatywnego zastosowania przez Sąd I instancji na etapie orzekania

w stosunku do skazanego wymiaru kary łącznej wyszczególnionych w petitum regulacji zarzutu apelacyjnego regulacji, który to brak łącznego zastosowania wskazanych regulacji skutkowało wymierzeniem orzeczonej kary łącznej na zasadzie asperacji, w warunkach braku zbadania przez Sąd I instancji, czy

w świetle wyszczególnionych regulacji nie zachodziła podstawa do wymierzenia kary łącznej w oparciu o zasadę absorpcji, biorąc pod uwagę:

- ścisły związek przedmiotowo-podmiotowy pomiędzy pozostającymi w zbiegu realnym przestępstwami ujętymi w objętych łączeniem wyrokami, w szczególności:

- tożsamość rodzajowa przestępstw,

- krótkie odstępy w jakich zostały one zrealizowane,

- występujące ciągi przestępstw, w ramach których rzeczony przestępstwa zostały zrealizowane, a także:

- występujące w przypadku skazanego okoliczności, które w normalnych wypadkach uwzględnione zostałyby przy nadzwyczajnym złagodzeniu kary, wyrażające się w ujawnieniu przez skazanego istotnych okoliczności odnoszących się do zrealizowanych i przypisanych czynów zabronionych.

Zdaniem skarżącego Sąd I instancji uznał bowiem a priori, iż w przypadku skazanego zachodzi podstawa do wymierzenia kary łącznej na zasadzie asperacji, wymierzając rzeczoną karę w wymiarze o dwa lata wyższym niż wynikający z wydanego uprzednio wyroku łącznego, w sytuacji braku uwzględnienia wystąpienia okoliczności uzasadniających zastosowanie do wymiaru kary łącznej zasady absorpcji.

Podnosząc tak skonstruowane zarzuty, obrońca wniósł o:

- uchylenie wyroku w objętej zaskarżeniem części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, celem ponownego rozważenia zastosowania do łączenia kar wobec skazanego regulacji obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r., w szczególności:

- rozważenia w oparciu o prawidłowo przeprowadzoną wykładnię art. 85 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r., czy nie zachodzi podstawa do objęcia łączeniem wyroku orzeczonego w sprawie IV K 499/13,

- ponownego rozważenia, czy nie zachodzą przesłanki do zastosowania przy orzekaniu kary łącznej zasady absorpcji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja okazała się w swym zasadniczym nurcie w znacznej części zasadna, co skutkowało dokonaniem zmiany zaskarżonego wyroku

i wymierzeniem skazanemu niższej kary łącznej na podstawie przepisów dlań względniejszych, jednakże nie z zastosowaniem zasady absorpcji, gdyż ten postulat skarżącego na podzielenie nie zasługiwał.

Uwaga dotycząca konstrukcji apelacji jest zaś taka, że jest ona wprawdzie bardzo rozbudowana, jednak zawiera szereg powtórzeń, jak i też jej autor częstokroć multiplikuje tą samą argumentację w kolejnych zarzutach.

Z pewnością zatem winna być ona sporządzona bardziej przejrzysto, a przez to prościej, co zresztą sam skarżący przyznał w toku rozprawy odwoławczej.

Dla uporządkowania rozważań stwierdzić zatem trzeba, że dekodując treść postawionych zarzutów sprowadzić je należy do zakwestionowania

w pierwszej kolejności trafności ustalenia przez Sąd Okręgowy zakresu przedmiotowego postępowania o wydanie wyroku łącznego wobec skazanego P. O., w szczególności poprzez zastosowanie przy wyrokowaniu łącznym regulacji prawnej obowiązującej w tej mierze po dniu

1 lipca 2015 r. Dopiero przesądzenie trafności tej tezy, tj. przyznanie, że w grę powinny jednak wchodzić regulacje prawne obowiązujące w przywołanej materii przed dniem 1 lipca 2015 r. spowodować mogło konieczność prowadzenia rozważań co do zarzutów wtórnych dotyczących ewentualnego objęcia wyrokiem łącznym wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Żoliborza w sprawie IV K 499/13, jak i też rozważania, czy nie zachodzą przesłanki do zastosowania przy kształtowaniu nowej kary łącznej zasady absorpcji oraz

w szczególności wpływu orzeczonej nowej kary łącznej na zaliczenie na jej poczet okresów rzeczywistego pozbawienia wolności.

Odnosząc się teraz do tak uporządkowanej materii stwierdzić trzeba, że rację ma skarżący, że sąd a quo niezasadnie zastosował do łączenia kar wymierzonych P. O. przepisy prawa karnego obowiązujące po dniu 1 lipca 2015 r. mimo tego, że sąd ten przeprowadził rozważania dotyczące analizy sytuacji prawnokarnej skazanego przez pryzmat art. 4 § 1 k.k. (s. 4-5 uzasadnienia). Analizując jednak, jakie stosować w tej mierze przepisy, sąd meriti stwierdził, że analiza ta „doprowadziła do wniosku, że w tej szczególnej sytuacji skazanego nie miało to znaczenia” i dalej, że „sama ustawowa górna granica nie miała więc znaczenia dla ustalenia, które przepisy są dla skazanego względniejsze” w sytuacji gdy sąd ten nie widział podstaw do wymierzenia skazanemu kary łącznej przekraczającej 15 lat pozbawienia wolności, jest rażąco uproszczona, a przez to nieuprawniona. Jakkolwiek zgodzić się trzeba z tym, że same granice zagrożenia nie mogą mieć rozstrzygającego znaczenia, to jednak wymaga to skonkretyzowania na tle okoliczności konkretnej sprawy. Tego zaś sąd a quo nie uczynił.

Trzeba zarazem wskazać, że prawidłowość przeprowadzonych rozważań uzależniona jest od poprawności określenia zakresu przedmiotowego postępowania o wydanie wyroku łącznego. Sąd Okręgowy nie uczynił temu zadość. W szczególności, jak trafnie wskazuje na to skarżący i co wynika też

z pisma skazanego z dnia 15.03.2019 r. (k. 416 i n.), nie dostrzegł tego, nadmiernie ufając, jak się wydaje, ustaleniom dokonanym w wyroku łącznym Sądu Okręgowego w Gdańsku o sygn. akt IV K 102/16, że P. O. był dwukrotnie skazany w warunkach ciągu przestępstw. Chodzi mianowicie

o przestępstwa przypisane mu w wyrokach: Sądu Rejonowego w Wejherowie w sprawie II K 833/07, który został zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 18 kwietnia 2016 r. w sprawie V Ka 1309/14 oraz w wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie IV K 381/05, który został zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 maja 2016 r. w sprawie II AKa 113/15. Odnośnie do tych pierwszych przywołanych wyroków wynika to wprost z ich odpisów, które stanowiły dowód w sprawie (k. 314, 396-398). Co do drugiej sekwencji wyroków sąd a quo przeprowadził dowód tylko z odpisu wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie IV K 381/05 (k. 363). Nie ujawnił zatem treści wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 maja 2016 r. w sprawie II AKa 113/15. Brak ten został uzupełniony przez Sąd Apelacyjny w ramach postępowania odwoławczego (k. 455-457, 459). Tym bardziej zatem zasadne jest stwierdzenie, że sąd meriti wnioskując jak na wstępie, nie miał pełnego, a przez to prawidłowego oglądu sprawy.

Po drugie wskazać jeszcze trzeba na to, że wnioskowanie sądu a quo jest również nietrafne z tego powodu, iż ma znaczenie to, w jakich granicach możliwej do wymierzenia kary obraca się sąd przy wyrokowaniu łącznym. Granice te przy wyrokowaniu według przepisów zastosowanych w zaskarżonym wyroku wynosiły od 13 do 17 lat pozbawienia wolności. Natomiast zastosowanie przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. sprowadziłoby ten wymiar do granic od 6 lat i 6 miesięcy do 15 lat pozbawienia wolności. Inny zatem w każdym wypadku byłby stopień redukcji kary. Sąd Okręgowy przyjmując, że i tak orzekłby karę 15 lat pozbawienia wolności niezależnie od zastosowanych przepisów a zatem, że nie miało to żadnego znaczenia, okoliczności te całkowicie pominął. Bezspornie, przemawiają one jednak o względności dla skazanego przepisów obowiązujących przed 1 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy nie dostrzegł tego, że nie ma tożsamości pomiędzy omawianymi porządkami prawnymi, a zatem nie jest obojętne, który z nich zostanie zastosowany. Wymierzenie skazanemu kary łącznej 15 lat pozbawienia wolności według przepisów obowiązujących przed 1 lipca 2015 r. oznaczałoby zastosowanie zasady kumulacji ustawowej, co z pewnością nie byłoby rozstrzygnięciem sprawiedliwym. Według zaś przepisów zastosowanych w zaskarżonym wyroku zastosowano zasadę asperacji, choć w sytuacji niekorzystnej dla skazanego już wyjściowo. Konsekwentnie jednak, zasada asperacji winna być zastosowana również w wyroku łącznym wydanym na podstawie przepisów obowiązujących przed 1 lipca 2015 r., a to już siłą rzeczy oznacza, że wymiar tej kary winien być niższy niż 15 lat pozbawienia wolności.

Reasumując, trafnie wskazał skarżący, że wydanie wyroku łącznego wobec P. O. winno nastąpić na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 lipca 2015 r. Jest to zgodne z treścią art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2015.396) w zw. z art. 4 § 1 k.k. (por. postanowienie SN z 16.02.2017 r., II KK 347/16, OSNKW 2017/8/42, LEX nr 2284181).

Dlatego też Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w pierwszej kolejności w ten sposób, że uzupełnił opis skazania w części wstępnej:

a) w punkcie VII tiret pierwsze o ustalenie, że wyrok Sądu Rejonowego w Wejherowie w sprawie II K 833/07 został zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 18 kwietnia 2016 r. w sprawie V Ka 1309/14, a P. O. został skazany za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k.: z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k. i z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k. - przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k., natomiast w tiret trzecie, że został skazany za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k.: z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k. oraz z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 k.k. - przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k.,

b) w punkcie VIII o ustalenie, że wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku w sprawie IV K 381/05 został zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 maja 2016 r. w sprawie II AKa 113/15, a P. O. został skazany za ciąg przestępstw z art. 91 § 1 k.k.: z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. oraz z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.,

Uwzględniony został w tej mierze słuszny postulat obrońcy P. O. (i jego samego – k. 416 i n.) o konieczności uwzględnienia przy wymiarze kary łącznej faktu popełnienia przez skazanego przestępstw w warunkach ciągu przestępstw.

Zasadniczej zaś zmianie podlegał punkt 1 zaskarżonego wyroku.

W zaistniałej sytuacji podstawą wydania wyroku łącznego stały się bowiem przepisy art. 86 § 1 k.k. i art. 91 § 2 k.k. - w zw. z art. 4 § 1 k.k. (zob. wyrok SA w Gdańsku z dnia 15 maja 2013 r., II AKa 128/13, LEX nr 1526949, KSAG 2014/4/186-191).

W nawiązaniu do zarzutów skarżącego oraz jego interpretacji pojęcia „pierwszego wyroku” wskazać teraz trzeba, że w uchwale SN - 7 sędziów z dnia 25 lutego 2005 r., która ma moc zasady prawnej (I KZP 36/04, OSNKW 2005/2/13, OSP 2005/12/149, Wokanda 2005/9/9, LEX nr 143197) wyjaśniono, że zawarty w art. 85 k.k. zwrot: "zanim zapadł pierwszy wyrok" odnosi się do pierwszego chronologicznie wyroku, który zapadł przed popełnieniem przez sprawcę kolejnego (kolejnych) przestępstwa.

W realiach sprawy owym pierwszym wyrokiem, tworzącym pierwszy realny zbieg przestępstw, jest zatem wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku

z 9 października 2008 roku w sprawie IV K 169/01. Przed wydaniem tego wyroku, tj. dniem 9 października 2008 r. zostały popełnione przez skazanego wszystkie przestępstwa, za wyjątkiem przestępstwa, za które został on skazany wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy - Żoliborza w sprawie IV K 499/13, ponieważ zostało ono popełnione w dniu 8 maja 2013 r. W badanej sprawie wyrok ten stanowi kolejny tzw. pierwszy wyrok, jednakże wobec faktu, że żadne inne skazanie nie pozostało już do połączenia (brak w istniejącej sekwencji skazań drugiego realnego zbiegu przestępstw), zasadne stało się umorzenie postępowania w tym zakresie na podstawie art. 572 k.p.k., co mieści się w orzeczeniu zawartym w punkcie 3 zaskarżonego wyroku. W żadnej mierze nie jest tak, jak chciałby tego skarżący, żeby zastosować konfigurację, w ramach której wyrok ten mógłby być połączony. Byłoby to bowiem sprzeczne z przyjętymi zasadami rozumienia zwrotu "zanim zapadł pierwszy wyrok".

W sprawie, przy omówionych uwarunkowaniach, Sąd Apelacyjny dysponował możliwością wymierzenia skazanemu kary łącznej w granicach od 6 lat i 6 miesięcy do 15 lat miesięcy pozbawienia wolności oraz kary łącznej grzywny w granicach od 250 do 810 stawek dziennych, z koniecznością ukształtowania na nowo wysokości stawki dziennej.

Sąd Apelacyjny wymierzając karę łączną miał na uwadze to, że kary podlegające połączeniu zostały wymierzone za przestępstwa naruszające różne dobra prawne. Wbrew temu co utrzymuje skarżący nie mamy w tym przypadku z tożsamością rodzajową przestępstw. Są to bowiem przestępstwa zarówno przeciwko mieniu (m. in. z art. 280 § 1 k.k., art. 280 § 2 k.k., 278 § 1 k.k., 279

§ 1 k.k., 291 § 2 k.k.), przeciwko porządkowi publicznemu (m. in. z art. 258

§ 2 k.k., art. 252 § 3 k.k., art. 263 § 2 k.k.), przeciwko obrotowi gospodarczemu (z art. 297 § 1 k.k.), przeciwko wiarygodności dokumentów (art. 270 § 1 k.k., art. 275 § 1 k.k.), przeciwko życiu i zdrowiu (art. 157 § 1 k.k.), jak i też z art. 56 ust. 1 i 3 oraz z art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, przy tym w różnych postaciach zjawiskowych i stadialnych. Zarazem także w dwóch przypadkach przestępstwa zostały popełnione w warunkach ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k. Równocześnie trzeba było uwzględnić to, że przestępstwa te zostały popełnione na przestrzeni dość długiego okresu czasu, bo od 28.01.1997 r. do października 2007 r., przy czym jednak w dwóch podokresach, tj. od 28.01.1997 r. do 18/19.03.1999 r. i od 2.02.2006 r. do października 2007 r. Jakkolwiek związek czasowy jest w tych sekwencjach dość bliski, to jednak całościowo nie sposób podzielić twierdzeń autora apelacji, że mamy w tym przypadku do czynienia z krótkimi odstępami czasu, w jakich przestępstwa zostały zrealizowane. W konsekwencji nie

ma zatem podstaw do podzielenia i tej argumentacji, że w sprawie występują okoliczności przemawiające za połączeniem kar jednostkowych

z zastosowaniem zasady absorpcji. Nie mamy bowiem do czynienia, jak utrzymuje to apelujący, ze ścisłym związkiem przedmiotowo-podmiotowym pomiędzy pozostającymi w zbiegu realnym przestępstwami. Trzeba też dodać, że niewątpliwie pozytywna opinia o skazanym z jednostki penitencjarnej również sama w sobie nie przemawia za

zastosowaniem omawianej zasady. Bezsprzecznie, przywołane okoliczności przemawiają natomiast za zastosowaniem zasady asperacji, odpowiednio wyważonej.

Odrębnego wskazania wymaga jeszcze to, że okoliczności, które zostałyby (lub zostały – przypis SA) uwzględnione, jak utrzymuje to obrońca skazanego, na etapie orzekania kar poszczególnymi wyrokami, przy nadzwyczajnym złagodzeniu kary, a wyrażające się w ujawnieniu przez skazanego istotnych okoliczności co do zrealizowanych i przypisanych czynów zabronionych, nie mogły być uwzględnione przy wyrokowaniu łącznym. Jest to bowiem materia, która została już uwzględniona (lub powinna być uwzględniona) w wyrokach skazujących za poszczególne przestępstwa.

Sąd Apelacyjny konsekwentnie stoi na stanowisku, że stosowanie zasady absorpcji przy wymiarze kary łącznej nie przedstawia się jako obowiązek sądu orzekającego, ani nie stanowi punktu wyjścia przy dokonywaniu oceny wymiaru kary łącznej. Nie działa zatem na zasadzie automatyzmu, powinno być stosowane tylko wyjątkowo i dotyczyć sytuacji szczególnych, aby kara łączna nie była postrzegana jako forma premiowania popełniania przestępstw (zob. wyrok SA w Gdańsku z dnia 25 marca 2019 r., II AKa 362/18, LEX nr 2698113 i przytoczone w jego uzasadnieniu orzecznictwo).

Mając wszystko to na uwadze Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że na podstawie art. 86 § 1 k.k. i art. 91 § 2 k.k. - w zw. z art. 4

§ 1 k.k. połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone w wyrokach opisanych w części wstępnej w punktach I, II, III, IV, VI, VII, VIII oraz IX i wymierzył skazanemu karę łączną 13 lat pozbawienia wolności. Zaś

na podstawie art. 86 § 1 i § 2 k.k. oraz art. 91 § 2 k.k. - w zw. z art.

4 § 1 k.k. połączył jednostkowe kary grzywny orzeczone w wyrokach opisanych w części wstępnej w punktach II, IV, VI i VII i wymierzył skazanemu karę łączną grzywny w wymiarze 530 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na 50 złotych.

W sposób oczywisty przedstawia się w tych warunkach, że jest to sytuacja korzystna dla skazanego i potwierdzająca jednocześnie konieczność zastosowania przy wyrokowaniu łącznym przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. jako ustawy dla niego „względniejszej”. Również z tego powodu, że całkowita dolegliwość dla skazanego związana z wymierzeniem kary pozbawienia wolności zamyka się w 15 latach i 6 miesiącach (13 lat + 2 lata i 6 miesięcy), podczas gdy według zaskarżonego wyroku byłoby to 17 lat i 6 miesięcy (15 lat + 2 lata i 6 miesięcy).

Kara łączne pozbawienia wolności i grzywny w orzeczonej wysokości są zdaniem Sądu Apelacyjnego sprawiedliwe. Spełniają zarówno cele zapobiegawcze i wychowawcze wobec skazanego, jak i też odpowiadają potrzebom w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Kontrola odwoławcza zaskarżonego wyroku nie ujawniła przy tym innych uchybień, które trzeba byłoby brać pod uwagę z urzędu (art. 439 k.p.k. i art. 440 k.p.k.). Dlatego też Sąd Apelacyjny w pozostałej części utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

O zwolnieniu skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze orzeczono na mocy art. 626 § 1 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k., ze względów słuszności.